

DUBROVAČKI HORIZONTI

BROJ 41 • GODINA XXXII • CIJENA 80 KN • ZAGREB 2001.

¹⁵ *Ceremoniale*, sv. 8.1, f. 48-49'.

¹⁶ *Ceremoniale*, sv. 8.1, f. 45-46'.

¹⁷ Kao i u drugim navedenim prigodama, sukno je bilo ljubičaste i skrletne boje, kavetac je težio 100 libri, 20-ih godina XVII. stoljeća težio je 60 libri (*Lettere di Levante*, sv. 44, f. 28'-30': godina 1623.). Kako je u navedenom razdoblju očito nedostajalo sukna, Dubrovčani su ga uskoro zamijenili atlasom boje breskve i sive boje (*Lettere di Levante*, sv. 44, f. 70'-71': godina 1625.).

¹⁸ Tijekom XVI. stoljeća količina svijeća, zahara, šećera i začina stalno se mijenjala. Dubrovčani su u XVII. stoljeću sandžakbegu darivali 2-4 snopa svijeća, 8-10 kutija zahara, 8 glava šećera i 12 vrećica začina.

¹⁹ U kolovozu 1567. godine dubrovačke su vlasti naložile poklisarima da se u Konavlima opskrbe dobrim voćem poput pipuna, grožđa i bresaka (*Lettere di Levante*, sv. 30, f. 197-199').

²⁰ *Lettere di Levante*, sv. 49, f. 20-21 (godina 1645.). Osim atlasa i talira, čehaja je obično dobivao još i 2 kutije zahara, 2 glave šećera i 2 vrećice začina.

²¹ V. Miović-Perić, "Bosanski beglerbeg": 131-136.

Kratka Pisma Sir Fredericka Pollocka Baltazaru Bogišiću (1884.-1907.)

Dalibor Čepulo

Odnos Sir Fredericka Pollocka i Baltazara Bogišića razmotrio sam u svom radu Baltazar Bogišić i engleska škola povijesne i poredbene jurisprudencije (H. S. Maine, F. Pollock, P. Vinogradoff) objavljenom 1995. godine u *Zborniku Pravnog fakulteta u Zagrebu*,¹ a bitno skraćenu inačicu toga rada sam - na zamolbu urednice *Dubrovačkih horizonata* - priredio i za taj časopis.² Za časopis *Dubrovnik* sam 2001. priredio, do tada neobjavljena, pisma Sir Henryja S. Mainea i Fredericka Pollocka.³ U taj sam prinos od ukupno devet Pollockovih dopisa, poruka i pisama uvrstio tek tri pisma u kojima je bila prisutna znanstvena dimenzija, dočim sam izostavio (kratke) dopise privatne prirode. Razlog ograničenja bio je u tome što je u žarištu toga prinosa bila znanstvena komunikacija Bogišića i engleskih autora pa rad nisam htio opteretiti dopisima privatne prirode. K tome, izostavljeni dopisi sami po sebi nisu predstavljali dovoljnu podlogu za složeniju rekonstrukciju osobnog odnosa Pollocka i Bogišića koji je očito bio trajne prirode, ali zacijelo nije bio pretjerano razvijen te ni za Pollocka kao niti za Bogišića nije bio od prvorazredne važnosti. Ipak, postavle li se u širi kontekst razmatranja i ti dopisi zacijelo mogu biti doprinos osvjetljavanju Bogišićeve osobnosti i znanstvene djelatnosti. Zbog toga sam sa zadovoljstvom prihvatio sugestiju uredništva *Dubrovačkih horizonata* da neobjavljene dopise Fredericka Pollocka priredim za taj časopis.

Obavijesti o značaju Fredericka Pollocka (1845. - 1937.) u razvoju društvenih znanosti mogu se naći u mojim naprijed navedenim člancima. Za potrebe ovog prinosa možda se može ukratko ponoviti da je bio nasljednik Henryja S. Mainea na katedri poredbene jurisprudencije u Oxfordu (1883.-1903.) koju je Maine utemeljio. Pollock je, kao i Maine, bio jedan od najznačajnijih europskih ličnosti svoga doba u razvoju društvenih znanosti, a njegova istraživanja engleske pravne povijesti i danas imaju svoju vrijednost. Pollock je bio značajan i u razvoju discipline poredbenog prava u kojem je smjeru važna njegova dugogodišnja djelatnost u časopisu *Law Quarterly Review* (koji i danas izlazi) čiji je Pollock bio jedan od utemeljitelja i prvi dugogodišnji urednik (1884.-1919.).

Prvo u nizu Pollockovih pisama od 1. siječnja 1884. godine svjedoči da su se on i Bogišić već tada i osobno poznavali dok posljednje Pollockovo pismo iz 1907. godine, to jest nedugo prije Bogišićeve smrti, pokazuje da su trajno njegovali povremene međusobne doticaje do konca Bogišićevog života (oba se pisma objavljuju u ovom prinosu). Pollockova pisma objavljena u časopisu *Dubrovnik* - s kojima ovdje objavljena pisma čine logičnu cjelinu - takvu prosudbu dodatno dopunjuju.

PISMA FREDERICKA POLLOCKA BALTAZARU BOGIŠIĆU:

50 Great Russell Street

London W.C.

1. jan. 1884.

Mnogopoštovanom i dragom gospodinu,

Srećna vam bila nova godina!

Vrlo mi je milo bilo kada sam doznao preko g. Hristića da

ste u Parizu i da ste bili ljubazni raspitivati za me. Ja sam, eto, u Engleskoj. Lakše mi je ovde zaraditi živovanje. Pa ću odovud svakog leta dolaziti u Pariz na ispit: ako do godine ne nađem u Parizu kakvo mesto.

Kako ste mi vi? Smem se kladiti da ste sve bolji i bolji junak. Ako će, ako, - to vam i žele svi iskreni prijatelji i poštovači.

Biste li u Beogradu? Nagledaste li se i načuste li se čuda!

Primate, uz uverenje mog visokopoštovanja, najtoplije i najiskrenije pozdrave, s kojima ostajem

Pollock⁴

3. Mai 1885.

Cher Monsieur et Confrere

Nous espérons vivement, ma femme et moi, que vous serez libre de diner chez nous jeudi prochain le 7 a 8h moins 1/4. En attendant, je serai demain et mercredi a mes "chambers", 13 Old Square, Lincoln's Inn, vers midi. Mardi je fais une conférence ou plutot une leçon intime a Oxford. J'aurai du plaisir a vous y offrir l'hospitalité de mon college (Campus Christi) samedi le 9, et vous faire voir la reunion du "Law Club". Ceci en passant, car la chose s'arrangera mieux de vive voix. Combien de temps restez-vous en Angleterre?

Mille choses amicales

F. Pollock

x) Espece d'*inokosna* particuliere a ces iles, et d'un certain intérêt historique.

CARTE-TELEGRAMME⁵: V. Bogišić, correspondant de l'Institut de France, rue des Saints-Peres 71

Une idée: venez diner ici 6h 3/4 (ou bien 7 h. précisez si vous voulez).
Nous aurions bien le temps de causer.

F. Pollock
hotel St. Romain
rue St. Rock 22 août 6h. 10.

London

21, Hyde Park Place
30 juin 906

Mon cher confrere

Je me suis mis a la dispositions du Congres de Sociologie pour recevoir un délégué étranger: on vous a nommé sans savoir que nous nous connaissons: naturellement je veux bien.

Si vous descendes chez nous lundi, veuillez m'indiquer au plus tot la route et l'heure de votre arrivée. Nous sommes ici depuis un an, pas loin de l'ancienne adresse. C'est en face de Hyde Park.

Excusez la summarision de ce petit mot, et croyez au plaisir qu'il nous feras de vous revoir.

F. Pollock

Adresse telegraphique: Chathamel Paris

N. Telephonique: 247-53

Hotel Chatham Paris

6. X. MCMVI

Federigo da Ossonia Tuonanasucco detto il Trombone fu valente uomo assai e fece secondo quello che de' suoi tempi s'usava in quella benedetta arte di diritto inglese, chi si e una cosa molto meravigliosa, parechi trattati forse non indegni di ricordarsi. Ma non mi voglio mettere a gli descrivere, non essendo questo il mio proposto. Anzi fu impedito nelle lavore per la infermita di spese costipazioni, onde suonando fortissimamente dal naso traeva quel'

nome sopradetto. Aveva un certo segretario uomo da bene e quasi dotto, chi per bisognare le sue faccende per ispazio di venticinque anni e piu s'era fatto una scrittura tanto somigliante a quella del detto Federigo che forse da ingannare chi non vi guardasse sottilissimamente; onde diceva scherzando al segretario che vedendo esso con siffatta scrittura far alla sua ferma false polizze o altre cose dell' arte, potesse benissimo mettere grandissimo disordine nella sua casa.....

+ Hoc est revissimum. Et ecce modo frigus contraxi et per .j. diem de naso meo multum sonantiozem tubam feci quam (salva reverentia vestra) diabolus ille in inferno poetae florentini de suo culo fecit.⁶

F.P.

(Razglednica Bramshott Rectory Lane upućena Bogišiću u Pariz iz Bramshott Lane prosinca 1907.):

F. P. (non ancora spiegati i vitelli romani) omnia fausta .. MCMVII.

Bilješke:

¹ Čepulo, Dalibor. Baltazar Bogišić i engleska škola povijesne i poredbene jurisprudencije (H. S. Maine, F. Pollock. P. Vinogradoff). *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 45, 1995, 3, 317-3487.

² Čepulo, Dalibor. Baltazar Bogišić i engleska škola povijesne i poredbene jurisprudencije. *Dubrovački horizonti* 27, 1996, 36, 51-62.

³ Čepulo, Dalibor. Pisma Sir Henryja S. Mainea i Sir Fredericka Pollocka Baltazaru Bogišiću. *Dubrovnik*, Nova serija, godište XII, 2001, 2, 161-174.

⁴ Izvornik je napisan na srpskom jeziku i ćirilici. Za pretpostaviti je da ga je za Pollocka pisao "gosp. Hristić" koji se u pismu i spominje.

⁵ Telegram koji je Pollock uputio Bogišiću iz Pariza.

⁶ To je potpuno točno. Eto, netom sam navukao nazeb pa sam jedan dan mnogo zvučnije trubio iz svoga nosa nego li (nemojte mi zamjeriti na izrazu) onaj đavao u paklu firentinskoga pjesnika iz svoje guzice.